

Systemy medialne w dobie cyfryzacji
Kierunki i skala przemian

NR 3350

Systemy medialne w dobie cyfryzacji Kierunki i skala przemian

pod redakcją
Zbigniewa Oniszczyka

Redaktor serii Nauki Polityczne

Mariusz Kolczyński

Recenzent

Katarzyna Pokorna-Ignatowicz

Redaktor: Katarzyna Wyrwas

Projektant okładki: Tomasz Gut

Redaktor techniczny: Barbara Arenhövel

Korektor: Mariola Massalska

Łamanie: Marek Zagniński

Copyright © 2015 by

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-8012-570-4

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-571-1

(wersja elektroniczna)

Wydawnictwo

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

www.wydawnictwo.us.edu.pl

e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 9,5. Ark. wyd. 12,0. Papier
offset. kl. III. 90g Cena 20 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek,
Spółka Jawna, ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wprowadzenie (<i>Zbigniew Oniszczyk</i>)	7
Zbigniew Oniszczyk	
Strukturalne następstwa cyfryzacji w niemieckim systemie medialnym	9
Malwina Jałoszyńska	
Przeobrażenia w szwedzkim systemie medialnym pod wpływem technologii cyfrowej i nowych mediów	21
Anna Rubaj	
Konsekwencje cyfryzacji na przykładzie Portugalii	39
Aleksandra Bugno	
Zmiany we francuskim systemie medialnym spowodowane rozwojem nowych mediów i technologii cyfrowej	53
Dagmara Głuszek-Szafraniec	
Metamorfozy cyfrowe w hiszpańskim systemie medialnym — strategie wydawnictw prasowych w epoce digitalizacji	67
Marian Gierula	
Środki masowego komunikowania w internetowej przestrzeni Kazachstanu	85
Mirosława Wielopolska-Szymura	
Techniczne aspekty cyfryzacji radia i telewizji w Polsce	101
Iwona Lydek	
Idea społeczeństwa informacyjnego, medialnego, sieci oraz cyberspołeczeństwa w perspektywie rozwoju nowych mediów	117
Matylda Sęk	
Nowe dziennikarstwo — <i>comics journalism</i>	141

Wprowadzenie

Upowszechnienie się technologii cyfrowej zmieniło oblicze komunikowania masowego. Zmienił się jego charakter, skala oddziaływania i społeczne znaczenie. Jednostronny przekaz informacji i opinii typowy dla tradycyjnej prasy, radia i telewizji został skonfrontowany z przekazem dwustronnym, w którym między nadawcą a odbiorcą dochodzi do dialogu i zamiany ról. Symbolem tych przemian stały się Internet i nowe media, których dynamiczny rozwój w XXI wieku przeobraził komunikowanie masowe do tego stopnia, że coraz częściej mówimy o komunikacji masowej, dla której podstawą stała się interaktywność relacji między nadawcą a odbiorcą.

Cyfryzacja wywołała przeobrażenia, które możemy rozpatrywać w skali globalnej, krajowej, regionalnej czy lokalnej. Możemy je analizować także w odniesieniu do wielkich, ponadnarodowych koncernów medialnych, jak i do małych, lokalnych stacji radiowych czy portali internetowych. Możemy je również oceniać z perspektywy milionowych rzesz odbiorców bądź też małych grup społecznych, a nawet konkretnych jednostek. Cyfryzacja ma bowiem wymiar uniwersalny i totalny.

W niniejszej pracy zbiorowej chcemy skupić swoją uwagę przede wszystkim na przemianach dokonujących pod wpływem cyfryzacji w obrębie narodowych systemów medialnych, tu bowiem technologia cyfrowa przynosi zmiany strukturalne i funkcjonalne odmieniające poszczególne media i całość systemu. W jakim kierunku prowadzą te przekształcenia, jakie skutki za sobą pociągają, w jakim stopniu stanowią nową jakość, a w jakim kontynuację? Częściowe odpowiedzi na te i inne pytania zawierają zgromadzone w tym tomie opracowania, będące dziełem pracowników i współpracowników Zakładu Dziennikarstwa i Zakładu Komunikowania Międzynarodowego i Systemów Medialnych Uniwersytetu Śląskiego.

Zamieszczone w tym zbiorze prace można w zasadzie podzielić na trzy charakterystyczne grupy. Pierwszą tworzą artykuły o przekrojowym charakterze, ukazujące systemowe skutki cyfryzacji przez pryzmat przemian poszczegól-

nych mediów masowych: prasy, radia, telewizji i Internetu, a także otoczenia instytucyjno-prawnego, politycznego czy rynku reklamy medialnej. Do tej grupy zaliczyć należy prace Aleksandry Bugno (*Zmiany we francuskim systemie medialnym spowodowane rozwojem nowych mediów i technologii cyfrowej*), Malwiny Jałoszyńskiej (*Przeobrażenia w szwedzkim systemie medialnym pod wpływem technologii cyfrowej i nowych mediów*), Anny Rubaj (*Konsekwencje cyfryzacji na przykładzie Portugalii*) oraz Zbigniewa Oniszczyka (*Strukturalne następstwa cyfryzacji w niemieckim systemie medialnym*).

Drugą grupę stanowią z kolei opracowania koncentrujące swoje rozważania wokół przeobrażeń wybranych fragmentów określonych systemów medialnych. I tak Dagmara Głuszek-Szafraniec zajmuje się wpływem cyfryzacji na strategię działania hiszpańskich wydawców prasy codziennej (*Metamorfozy cyfrowe w hiszpańskim systemie medialnym — strategię wydawnictw prasowych w epoce digitalizacji*), Marian Gierula przedstawia rozwój Internetu w Kazachstanie pod kątem jego związków z mediami tradycyjnymi (*Środki masowego komunikowania w internetowej przestrzeni Kazachstanu*), a Mirosława Wielopolska-Szymura rozpatruje cyfryzację polskiej radiofonii i telewizji w wymiarze technicznym (*Techniczne aspekty cyfryzacji radia i telewizji w Polsce*).

Na trzecią i ostatnią grupę składają się natomiast szkice wykraczające poza ramy narodowych systemów medialnych i szukające szerszych odniesień do problemu cyfryzacji. Stąd Iwona Łydek (*Idea społeczeństwa informacyjnego, medialnego, sieci oraz cyberspołeczeństwa w perspektywie rozwoju nowych mediów*) omawia koncepcje społeczeństwa informacyjnego, społeczeństwa medialnego, społeczeństwa sieci i cyberspołeczeństwa i wskazuje na ich wzajemne relacje, a Matylda Sęk (*Nowe dziennikarstwo — comics journalism*) zastanawia się nad fenomenem dziennikarstwa wizualnego, dla którego cyfryzacja i popularność Internetu stały się impulsami rozwojowymi.

Można zatem przyjąć, że zebrane w tym tomie prace starają się zarysować kontury obrazu różnorodnych następstw cyfryzacji postrzeganych w perspektywie przemian systemowych i pozasystemowych. Takie podejście pozwala — jak się wydaje — dostrzec wieloaspektowość przeobrażeń związanych z postępowaniem cyfryzacji w obszarze masowego komunikowania.

Zbigniew Oniszczyk